

KUULOVAMMAISILLA LAPSILLA JA NUORILLA OIKEUS OSALLISUUTEEN

Kuulovammaisella ja viittomakielisellä lapsella on oikeus kuulua aktiivisena toimijana omaan yhteisöönsä sekä vaikuttaa häntä itseään koskeviin päätöksiin. Osallisuus on myönteistä minäkuvaa ja hyvää elämää vahvistava voima. Lasten ja nuorten oikeus osallisuuteen ovat perus- ja ihmisoikeuksia, jotka pohjautuvat YK:n lapsen oikeuksia koskevaan sopimukseen ja YK:n vammaissopimukseen.

Päiväkodin ja koulun maailma on iso osa lapsen arkea. Kuulo- ja viittomakielialan järjestöt haluavat nostaa esille kuulovammaisten lasten osallisuuden ja oikeuksien toteutumisen varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa. Oikeus yhdenvertaiseen kehittymiseen ja oppimiseen kuuluu kaikille. Kunnallisessa päätöksenteossa on huomioitava myös kuulovammaisen lapsen ja nuoren tarpeet tarjoamalla hänelle suunniteltuja kasvu- ja oppimisympäristöjä, tukimuotoja ja erityispalveluja – myös yli kuntarajojen.

Kuulovammaisten lasten osallisuutta ja itsemääräämisoikeutta voidaan vahvistaa hänen omassa kotikunnassaan seuraavilla toimenpiteillä:

1. Esteetön ja saavutettava oppimisympäristö

- Oppimisympäristön tulee olla lapselle sopiva eli esteetön kuulemiseen ja näkemiseen. Keskeisinä toimenpiteinä ovat riittävän pieni ryhmäkoko, työrauha, hyvä akustiikka ja valaistus. Ympäristön tulee olla myös visuaalisesti rauhallinen, ja siksi avoin oppimisympäristö ei yleensä ole paras mahdollinen. Häiriötön oppimisympäristö auttaa kaikkia, ei vain kuulovammaisia.
- Viittomakielisille lapsille tulee turvata omakielinen oppimisympäristö. Toimiva malli on esimerkiksi viittomakielisen opettajan ja puhuttua kieltä käyttävän opettajan samanaikaisopetus, jolloin luokassa käytetään tulkkausta.
- Lapsen tai nuoren kommunikointimahdollisuuksia tulee tukea hänen tarvitsemillaan apuvälineillä, luokkatilan muutoksilla ja muilla kommunikaation tukimuodoilla.

2. Oikeus sopivimpaan päiväkotiin tai kouluun

- Vammaisella lapsella on oikeus sellaiseen päiväkotiin tai kouluun, joka parhaiten pystyy vastaamaan hänen yksilöllisiin tarpeisiinsa. Lasta, huoltajia, kuntouttavia tahoja ja muita asiantuntijoita pitää kuulla päiväkotipaikasta tai koulusta päätettäessä.
- Kuulovammaiselle lapselle on taattava riittävän pieni ryhmäkoko, mutta hän ei automaattisesti kuulu erityisopetuksen ryhmään.
- Jatkuvuus on tärkeää kuulovammaiselle lapselle. Tuttujen ammattilaisten kanssa lapsen ei tarvitse ponnistella kommunikoidessaan ja tottua kuuntelemaan aina uusia aikuisia.

3. Yksilölliset tukitoimet

- Kunnan on järjestettävä riittävät ja asianmukaiset tukitoimet kuulovammaisen lapsen tai nuoren osallisuuden mahdollistamiseksi. Tukitoimet toteutetaan yksilöllisesti.
- Lasta itseään, huoltajia ja kuntoutuksen ja järjestöjen asiantuntijoita on kuultava tukitoimista päätettäessä. Tukitoimia ovat muun muassa kuuloapuvälineiden käyttö, tulkkauspalvelut sekä ohjaus. Henkilöstöllä on oikeus koulutukseen kuulovammaisen sekä viittomakielisen lapsen kohtaamisessa, lapsen kanssa kommunikoinnissa sekä mahdollisuus täydennyskoulutukseen.

Jokaisella on oikeus tulla kuulluksi. Osallisuuden vastakohta on syrjäytyminen.

Helsingissä 2.11.2020

Kuuloliitto ry
Kuurojen Liitto ry
Kuurojen Palvelusäätiö sr

Kuulovammaisten Lasten Vanhempien Liitto ry
LapCI ry
Suomen Kuurosokeat ry